

З огляду на сказане доктор юридичних наук, професор Католицького університету Любліна Мережко Олександр запропонував таке визначення міжнародного права – це система норм, які визнаються міжнародним співтовариством (суспільством) як правові та які регулюють відносини в межах цього співтовариства.

Список використаних джерел

1. Bierzanek R., Symonides J. Prawo miedzynarodowe publiczne. Warszawa, 2005. S. 13.
2. Bledsoe R., Boczek B. The International Law Dictionary. ABC-CLIO, 1987. P. 34
3. Суб'єкти міжнародного права. URL: http://mignarodne.at.ua/news/subekti_mizhnarodnogo_prava_chastina_3/2010-02-10-6.
4. Іщенко В. В. Феномен існування невизнаних та частково визнаних держав в міжнародному праві: сучасні тенденції. URL: <http://tdp.kpi.ua/wp-content/uploads/.pdf>.
5. Гурвич Г. Д. Философия и социология права: избран. сочин. СПб., 2004. С. 51–52.
6. Czaputowicz J. Suwverenosc jako wyzwanie integracji // Rzeczpospolita. 06.01.2004, nr. 4.
7. Cooper R. The Post-modern State and the World Order. London, 1996. P. 22.

***Піляк Назар Іванович,**
аспірант кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ МАЛОЛІТНІХ ТА НЕПОВНОЛІТНІХ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Поряд із особами з повною цивільною дієздатністю учасниками цивільного процесу можуть бути малолітні та неповнолітні фізичні особи.

Відповідно до ч. 2 ст. 47 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [1] неповнолітні особи наділяються цивільною процесуальною дієздатністю (мають право особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді) лише за наявності двох умов у сукупності: 1) справа виникла з відносин, у яких вони особисто беруть участь. Наприклад, дитина, яка досягла чотирнадцяти років, може звернутися до суду з позовом про позбавлення батьківських прав (ст. 165 Сімейного кодексу України), про скасування усиновлення чи визнання його недійсним (ст. 240 Сімейного кодексу України); 2) інше не встановлено законом.

Зміст ч. 2 ст. 47 ЦПК України дає змогу дійти висновку, що малолітні (особи, які не досягли 14 років), а також неповнолітні особи у справах, що виникають з відносин, у яких вони не беруть особистої участі, цивільної

процесуальної дієздатності не мають. Тому їх інтереси в суді захищають (представляють) законні представники.

Хоча, водночас, із аналізу ст. 45 ЦПК України випливає, що малолітні і неповнолітні особи (навіть, якщо вони беруть участь у справах, які виникли з відносин, в яких вони особисто участі не брали) наділяються деякими процесуальними правами та обов'язками, тобто мають і передумову їх набуття – цивільну процесуальну дієздатність. Зокрема таким особам надаються такі процесуальні права:

1) безпосередньо або через представника чи законного представника висловлювати свою думку та отримувати його допомогу у висловленні такої думки;

2) отримувати через представника чи законного представника інформацію про судовий розгляд;

3) здійснювати інші процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки, передбачені міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

При цьому суд роз'яснює малолітній або неповнолітній особі її права та можливі наслідки дій її представника чи законного представника у разі, якщо за віком вона може усвідомити їх значення. Суд сприяє створенню належних умов для здійснення малолітньою або неповнолітньою особою її прав, визначених законом та передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (ч. 2, 3 ст. 45 ЦПК України).

Крім того, цивільне процесуальне законодавство України встановлює особливий процесуальний порядок допиту малолітніх та неповнолітніх як свідків.

Так, допит малолітніх свідків і, за розсудом суду, неповнолітніх свідків проводиться в присутності батьків, усиновлювачів, опікунів, піклувальників, якщо вони не заінтересовані у справі, або представників органів опіки та піклування, а також служби у справах дітей. Свідкам, які не досягли шістнадцятирічного віку, головуючий роз'яснює обов'язок про необхідність давати правдиві показання, не попереджуючи про відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання, і не приводить до присяги. У виняткових випадках, коли це необхідно для об'єктивного з'ясування обставин справи, на час допиту осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, із зали судового засідання за ухвалою суду може бути видалений той чи інший учасник справи. Після повернення цієї особи до зали судового засідання головуючий повідомляє її про показання цього свідка і надає можливість ставити йому питання. Свідок, який не досяг шістнадцятирічного віку, після закінчення його допиту видаляється із зали судового засідання, крім випадків, коли суд визнав необхідною присутність цього свідка в залі судового засідання (ст. 232 ЦПК України).

Також малолітні та неповнолітні особи не підлягають приводу в суд як свідки (ч. 4 ст. 147 ЦПК України).

Необхідність захисту інтересів малолітніх та неповнолітніх у цивільному процесі вносить певні обмеження і у принцип диспозитивності цивільного

судочинства, відповідно до якого суд розглядає справи не інакше як за зверненням особи, поданим відповідно до ЦПК України, в межах заявлених нею вимог і на підставі доказів, поданих учасниками справи або витребуваних судом у передбачених ЦПК України випадках (ч. 1 ст. 13 ЦПК України).

Водночас, як визначено в ч. 2 ст. 13 ЦПК України збирання доказів у цивільних справах не є обов'язком суду, крім випадків, встановлених законом. Суд має право збирати докази, що стосуються предмета спору, з власної ініціативи лише у випадках, коли це необхідно для захисту малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена, а також в інших випадках, передбачених ЦПК України.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

*Плотян Дарина Сергіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр,
Навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ*

ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ І ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ В УКРАЇНІ

Одним з визначальних факторів розвитку держави є законотворчість. Саме цей складний і багатогранний процес покликаний сприяти глибинним, історичним за своєю сутністю перетворенням.

У суспільному житті, особливо у сфері його правового регулювання, законотворчому процесу належить одне з провідних місць, адже завдяки йому об'єктивно існуюче право через державне або загальнонародне волевиявлення стає офіційною нормою і набуває силу закону.

Законотворчість за своїм призначенням покликана давати життя праву, його нормам, породжуючи, формуючи та оформляючи їх, надаючи їм статус регулятора суспільних відносин. Саме в законах закріплюються права і свободи особи, політичний курс держави, тенденції розвитку суспільства, чим зумовлюється величезний громадський інтерес до законотворчого процесу. При цьому ухвалення законів нерідко стає ареною зіткнення політичних, економічних та інших інтересів.

Законотворчий процес, законотворчість – це цілеспрямована поступова діяльність, що складається з взаємообумовлених і взаємопов'язаних етапів і стадій, спрямованих на врегулювання суспільних відносин шляхом пізнання та оцінки правових потреб суспільства і держави, на створення законів та системи законодавства.

Без докорінних змін у законотворчому процесі, вирішення нагальних потреб його вдосконалення неможливий розвиток держави і суспільства, який